

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

והמה בוכים פתח אהל מועד (כמדבר כה. ו)

מובא ב'מנחת יהודה' למהר"י גיפאן זצ"ל על פס' זה: איתא בכתבי האר"י זלה"ה שהשכחה היא מצד הקליפה, והזכרון מצד הקדושה. והתיקון שלו שישב אצל המזוזה ויבכה על עונותיו, ויחזור לו הזכירה. (אור תורה בשם שתי ידות). והטעם שמי שיושב אצל המזוזה תוסר ממנו השכחה, איתא בספר מצת שמורים בהלכות מזוזה, מפני שסוד המזוזות הם סוד שני יסודות דאבא ואימא, ויסוד דאבא מלוּבש בתוך יסוד דבינ"ה וכו', עד כאן. ונודע שאור אבא הוא דוחה את החיצונים, בסוד אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו. ולפיכך אמר כאן והמה בוכים פתח אהל מועד, כדי שעל ידי זה יזכרו מה שנתעלמה ממנו. עכ"ל.

וענין שכחת התורה המצויה היום אצל כולם [למעט מתי מעט] מתבאר ממה שהאר"י מסופרים וסופרים בספר 'תפארת בחורים' שתורה ללא קדושה פוגמת הזכרון יעו"ש באורך. ומוזה בין נבין מדוע יהודי תימן בארץ תימן זכרו את שלמדו מלבד שינון התורה אשר היו עושים, הקדושה היתה חופפת במעונותיהם וברחובותיהם, שהצניעות היתה גדולה עד מאוד שלא היו מסתובבות נשים ברחובות אלא בשעות מסוימות, ואם קרה ועבר איש ברחוב היו זזות מיד הצידה ומכסות פניהן ברדיד שעליהן עד אשר היה חולף והולך לו, ועוד רבים הדברים ואכמ"ל.

ולפי זה אפשר להוסיף טעם למה שהובא לעיל משם 'שתי ידות' שיבכה ליד המזוזה, ע"כ. מפני שהמזוזה היא החומה והשומר של הבית, וזה לעוררו שישמור חומות גיוו (גופו) בקדושה ויבכה על מה שלא הצליח לשמור עד עתה.

ולחיווק הענין נזכיר את ידיעת וזכרון וגדולת ומעלת התורה של מרן הגר"י רצאבי שליט"א שכל המעיין בספריו או שומע שיעוריו מתמלא בתדהמה מהיקף ידיעותיו וגאונותו ועיונו הרבה בכל חלקי התורה, וזאת מלבד עמלו בתורה אלא נתפרסם במעלתו בשמירת קדושת העינים, ונעלה אחד מהמעשים הרבים אודותיו בענין זה. סיפר לי חבר ר' י"נ הי"ו (ב"ב). פעם אחת עברתי ברחוב ליד ביתו של הרב שליט"א והנה אני רואה אותו עומד ברחוב ומרים ראשו למעלה לכיוון ביתו הנמצא בקומה האחרונה ומורידו, וכן חוזר חלילה כמה וכמה פעמים. שאלתי, הרב צריך עזרה? השיב הרב, אני לא יודע אם זה ביתי? [הרב לא מסתכל בזמן הילוכו סביב וממילא לא ידע כיצד מגיעים לביתו]. אמר לו ר' י"נ, כן זה הבית של הרב! ופנה הרב לדרכו.

והארכנו מעט בזה מפני שלדבר זה חייב לחנך את הילדים מקטנות, דמראה לא טוב אחד מזיק לאדם לאורך ימים ושנים גם כשמזקין ואכמ"ל בסיפורים מגדולי הדורות. ובפרט אם מחנכים את הילד לא להביט אנה ואנה אלא להסתכל היכן שנצרך לו [למעט כשהולכים להתבונן בנפלאות הבריאה ולשבח ולהלל 'מה רבו מעשיך ה''], וכן כשיש מראה לא טוב להסיט מהר ראשו משם. ולאחר שמגדיל מעט ומבין שיחה, יש לשוחח רבות על זאת שמי ששומר עינו מלבד הדברים הרבים שמרויח ואכמ"ל, נוסף לו שיזכור התורה ולא תשכח מהרה ממנו. כמו"כ יש להעיר שיש דברים שאנשים חושבים שאין איסור להסתכל בהם [מפני שהדור נפרץ בהם וכו"ב ואכמ"ל] והוא באמת איסור אלא שאכמ"ל וכל אחד ישום דרכו, וה' ינחנו על דרך האמת.

פניני הלכה

לרחוץ תינוק בשבת

מתוך בנין משה להרה"ג משה רצאבי שליט"א ח"ג פנ"א הלי"ג

גם קטן, ואפילו תינוק, אסור לרחוץ בשבת במים חמים כדין הגדול. ולכן אם צריכים לרחוץ קטן מצואתו וכדומה, ורוצים לרחצו במים חמים, ונעין עוד בדברינו להלן (בדיני סחיטת בגדים) בענין שאין להשתמש במגבות בשבת משום סחט, יעו"ש] יזוהרו לרחצו רק במיעוט גופו [והיינו במים שהוחמו מערב שבת. ויש מקילים גם במים שהוחמו בשבת בהיתר וכדלעיל בסעיף ד']

אבל אם הקטן צריך למים חמים לבריאותו, כגון שיש לו גירויים בעור מחמת זיעה, או שהתלכלך ברוב גופו, ואם ירחצוהו במים צוננים הוא עלול להצטנן, וכן תינוק שרגילים לרחצו בחמין בכל יום,

המשך בעמוד השלישי

יתגדך משפע בריכה העליונה, באריות ימים ובריאות איתנה מאר"י יחיא כ"ג"ר שליט"א, אשר קיבל את תלמידי הת"ת בשמחה רבה ובהתרגשות גדולה, ומזיו הודו עליהם חפץ, ומברכותיו עליהם הרע"ף. יה"ר שיתקיים בו הכתוב עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו, אכ"י"ר

מחידושי רבותינו

אשר רבו בני ישראל (במדבר כ. יג)

קריאת תיבת רבו מלרע. כל העושה מריבה עם רבו וכו'. כללים בדברי מהר"ץ בחלק הדקדוק מרן הגר"י רצאבי שליט"א בחיבורו נפלאות מתורתך (א) נשאלתי בזה מאת מעכ"ת הרב יצחק אהרן פענפיל נר"ו, ליקווד, ניו גרסי, ארצות הברית, וזה לשונו:

פתרונות 'לפרשת קרח'
אחודה חידה! דתן אבירם ואון.
הזוכה בהגרלה: יונדב דחבש.
מי בתמונה: הרב אהרן מצרפי.
הזוכה בהגרלה: יאיר ט"יר.

אזכרה יפה!
מקוה המסילה בן
מרד להוראה
אך גם הוראה נמש בתנה
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

באתי בזה לשאול בעניין קריאת תיבת רבו בפרשת חוקת, אשר רבו בני ישראל, כי עלפי כללי הדקדוק היתה תיבה זו צריכה להיות נקראת מלעיל, שאז מתפרשת מלשון ריב, משא"כ אם נקראת מלרע תתפרש מלשון רבוי, כמו בפרשת נח (בראשית ח', י"ז) ופרו ורבו על הארץ. אבל בכל החומשים, נדפס טעם הנגינה בפרשת חוקת מלרע. א"כ נראה שיש איזה מסורה שכאן הוא יוצא מן הכלל. אמנם המסורה שנדפסה בכמה ספרים, ובספר המכלול להרד"ק, ובמנחת שי, לא הזכירו כלל שכאן יוצא מן הכלל. וכעין זה נמצא בפרשת תולדות (שם כ"ו, כ"ב) ולא רבו עליה, שגם שם נדפס טעם הנגינה מלרע, אבל כמדומני בספר המכלול להרד"ק כתב שאותו פסוק בפרשת תולדות יש מסורה שהוא יוצא מן הכלל, אבל זה שבפרשת חוקת לא הזכיר כלל. א"כ צע"ג איך יש לקרות, שהרי אם באמת אינו כן, יתכן שמעכב בדיעבד אם קוראה מלרע כיון שמשנה משמעותה:

שוב ראיתי בספר אמת ליעקב עיונים במקרא להגר"י יעקב קאמינצקי ז"ל בפרשת תולדות על פסוק ולא רבו עליה, שמבאר שהטעם ששם הוא מלרע הוא מפני שהוא קודם אות ע'. ושזהו הטעם שבפרשת וישב (שם מ', ט"ז) כי שמו אותי בבור מלרע מפני שהוא קודם אות א' ועיין בדברינו שם בפרשת וישב. יב"ן, ובפרשת יתרו (שמות י"ח, י"א) אשר זדו עליהם מלרע מפני שהוא קודם אות ע', ובפרשת וארא (שם ח', ז') וסרו הצפרדעים מלרע מפני שהוא קודם אות ה', ובפרשת בהעלותך (לעיל י"א, ח') שטו העם. לפי זה בנדון דידן בפרשת חוקת צ"ל מלעיל, דלא כמו שנדפס בכל החומשים. וצ"ע. עכ"ל השואל הנזכר. וזאת תשובתי מיום ד' אלול ה'תשנ"א, ב"ש"ב.

ב) תיבת רבו במובן קטטה, מצינו במקרא רק בשני מקומות אלו, ואולי אדרבה משום הכי לא הוזקקו חכמי טבריא בעלי המסורה לפרש שהן מלרע, מאחר שאין בזה יוצא מן הכלל, כמו שמצינו דרכם בן לפעמים. והרד"ק במכלול (דפוס ליק דף ק') לא בא למנות כל אותן תיבות שהן מנחי עי"ן מלרע, רק דוגמאות בעלמא נקיט, שהרי יש עוד הרבה כיוצא בהן ולא הביאם שם, הלכך אין לדייק ממה שלא הזכיר גם את זו. גם אין דברי הרד"ק בשם המוסרה אלא מדנפשיה לפי מציאות הספרים, אם כן גם בנד"ד מציאות כל הספרים שבדקתי ישנים עם חדשים כת"י ודפוסים כולם כאחד עונים ואומרים שגם זו מלרע, וכן קבלת הקריאה מפורסמת ושגורה בפי כל:

ג) הכלל של-הגר"י קמינצקי וכו'עין זה הובא במחברת כתרי התורה דף ל"ה בעניין תיבת למה, שאם אחריה תיבה שמתחלת באותיות אה"ע תהיה מלרע ורפוייה ע"ש [ידוע ונכון. ושמעתי דלפירכך בתהלים (נ"ו, ט'), עורה כבודי עורה הנבל וגו' הראשון מלעיל והשני מלרע, כמ"ש מנחת שי שם בשם הרד"ק, ומהר"ץ בחלק הדקדוק. אבל זה כמו כל הכללים דלעולם יש יוצאים מן הכלל, ולדוגמא בעלמא כגון בשופטים (ה', י"ב) עורי עורי דבורה, עורי עורי דברי שיר, שנים הראשונים מלעיל ואחרונים מלרע, שאין לנו טעם לדבר על פי הדקדוק, אלא הם מכלל הדברים שבספרי תורתנו הקדושה. וכן בהמשך פסוק שטו העם וגו' שציינת, או דכו במדוכה, מלרע ולא שייך ההוא טעמא:

ואולי יש ליתן טעם לנדון דידן בדרך חדש, כי מפני כבודן של-ישראל נשתנה טעם תיבה זו, כי אחז"ל בסנהדרין דף קי. כל העושה מריבה עם רבו כעושה עם השכינה, שנאמר המה מי מריבה אשר רבו וגו'. וכן במדרש הגדול דף ש"ס, וירב העם עם משה (לעיל ג'), למודין הן ישראל לעשות מריבה עם משה, ואף עם השכינה ע"ש. ואולי יותר נכון לומר שזה מפני כבוד שמים, כעין שמצינו כמה תיקוני סופרים כגון שהיה ראוי לכתוב וי"י עודנו עומד לפני אברהם, אבל כתוב ואברהם עודנו עומד לפני י"י (בראשית י"ח, כ"ב), ועיין בזה בספרי הקטן האותיות המשונות בתורה פרק י"ב:

ובהדיא כתב יהב"י הנקדן בעין הקורא, וכן הרו"ה בהוספותיו שם, שגם זו שבפרשת חוקת מלרע ויהב"י הנקדן הוא קדמון, ולדעת הרו"ה בהקדמתו שם היה עוד לפני הרד"ק. ולפענ"ד הפליג יותר מדאי, וסגנונו מוכיח שהוא יותר מאוחר, וכ"כ בפשיטות מהר"י משרקי בשו"ת רביד הזהב סימן מ"א דף ע"ז יעו"ש. ותמיהא לי על הר"י לייב בעל מסורת הקריאה שכתב בהיפך שהטעם מלעיל ברי"ש, בזו שבפרשת חוקת. כי איך יתכן לכתוב כן בלי שום ראייה, ואולי מקורו מספר מנחת כליל להרא"ש פייבוש (דפוס דובראוונא תקס"ד) שכתב שם כן כמו שציינ בספר אם למקרא, שכן בעל מסורת הקריאה מזכירו בפתיחת ספרו, וצל"ע שם טעמו ונימוקו. ומ"מ פשיטא דבטלה דעתם, ואדרבה אומר אני שאם יקרא אותה הקורא מלעיל צריך לגעור בו:

המשך בעמוד הבא

לרפואת שירה בת נח לוי בשכחע"י	לרפואת שושנה בת יחיא רייבי בשכחע"י	לזש"ק תומר ישראל בן יעקב ואודליה בת מנשה	לרפואת יוסף בן משה דנין בשכחע"י
-------------------------------------	--	--	---------------------------------------

המשך מהעמוד הראשון

הרי זה מותר ועין בגמרא שבת דף קל"ד ע"ב, ובשלחן ערוך סימן של"א סעיף ט' (שלא התירו לרחוץ תינוק בחמין רק לצורך מילה), ובסימן תקי"א סעיף ב' ברמ"א, ובכף החיים שם סי' מ"ג, ובמשנה ברורה שם סי' מ"ב, ביאור הלכה סימן ש"ב סעיף י' ד"ה דלא (דתינוק הוי כחולה שאין בו סכנה אם הוא רגיל ברחיצה ויש להתיר איסור דרבנן בשבילו ע"ש), ש"ע הגר"ז סימן תרס"ז ס"א (שאסור לרחוץ קטן בחמין בידים כמו שאסור להאכילו בידים כל האיסורים של דבריהם), שו"ת שבט הלוי חלק ה' סימן ל"א אות ד', שמידת שבת כהלכתה פרק י"ד סעיף א', אור לציון חלק ב' פרק ל"ה סעיף ד', ארחות שבת חלק ב' דף ש"ט וש"כ (ושם כתבו שאם שבת ויום טוב סמוכים זה לזה, עדיף לרחצו ביום טוב), פסקי תשובות סימן שכ"ו אות א' דף תרנ"ב, תורת המלאכות מלאכת האופה דף רס"ד.

ולכתחילה יש לרחוץ במים שהוחמו במיחם החשמלי, או במיחם שעומד על המכסה שעל אש הגז או ויעשה כמו שכתבנו לעיל בסעיף י' וישם כתב בתחילה יערה את המים הרותחים מהמיחם לתוך ספל וכדומה, ואחר כך יתן עליהם מים צוננים. שבאופן זה אין איסור מבשל, שהספל הוא כלי שני וכלי שני אינו מבשל: ואם נותן מים צוננים מרובים יותר מהמים החמים, מותר גם ליתן בתחילה את המים הצוננים, ואחר כך לערות עליהם רותחים מהמיחם כדי להפשירם, ואפילו אם יתחממו מותר, כל שאינם יכולים להתחמם כל כך בשיעור שתהיה היד סולדת בהם:]. ובשעת הדוחק אפשר להקל לרחוץ גם במים שהוחמו בדוד שמש וכדלעיל בסעיף ט':

מהליכות אבותינו

הנהגותיהם בדעת ובהשכל

כתב מוהר"ר אברהם אלנדאף זצ"ל בחיבורו על פרשיות התורה בפרשת חוקת בזה"ל: מצאתי סמך למה שאנו נוהגין במשתאות שמי שאומר ד"ת על השולחן אחר גמר הסעודה שקורין לד"ת זה קישור, הוא המברך ברהמ"ז ממעשה דההוא ינוקא בריה דרב המנונא סבא דאיתא בזהר פר' חוקת ד' ע"ב ע"ש. ובספר 'כל כתבי בעל ענף חיים' ח"א דף כ"ז העיר, שצ"ל פרשת בלק, וההיא עובדא מתחלת בדף קפו ע"א, וראיית רבינו היא מהמשך העובדא בדף קפו ע"ב, וז"ל הוזהר שם, רבי יצחק ורבי יהודה הוו אולי באורחא, מטו לההוא אתר דכפר סכנין דהוה תמן רב המנונא, אתארחו באתתא דיליה, דהוה לה ברא חדא זעירא, וכל יומא הוה בבי ספרא, ההוא יומא סליק מבי ספרא, ואתא לביתא, חמא לון לאלין חכימין, אמר ליה אמיה, קריב לגבי אלין גוברין עלאין ותרווח מנייהו ברכאן, קריב לגבייהו וכו', אכלו, וההוא ינוקא הוה אמר מלי דאורייתא וחדושי אורייתא וכו', אתו ונשקוה כמלקדמין, אמרו הבו ונברין, אמר איהו, אני אברך דכל מה דשמעתון עד הכא מנאי הוה ואקיים בי טוב עין הוא יבורך קרי ביה יברך מאי טעמא בגין דנתן מלחמו לדל מלחמא ומיכלא דאורייתא דילי אכלתון וכו', עכ"ל הוזהר, והרי חזינן דאמר להם שיש סברא שהוא יברך כיון שהוא אמר דברי תורה על השלחן, ודו"ק. למדנו עד כמה הנהגות אבותינו היו בדעה והשכל ואם ריק הוא, ממנו הוא ריק, ואין לשנות הנהגותיהם ללא בירור מעמיק וסיבה מצדקת. ובדורנו זה דבר זה צריך חיזוק גדול למאוד.

המשך מהעמוד הקודם

ד) אגב, דע אתה אחי ידידי המעיין, כי כשכותב מהרי"ץ בחלק הדקדוק שברוב התיגאן כך, נלע"ד דבאופן זה אף שצריך לקרות כן מ"מ אין לגעור בקורא שקרא לא כן, שהרי עכ"פ יש מיעוט תיגאן כמותו. ורק כשכותב בכל התיגאן כך אז יש לגעור כשקרא בגירסת הדפוס, וכמו שנוהגים. וכן כשכותב בקצת תיגאן כך, אין כוונתו שצריך לקרות כמותם, רק אודועי מודע לן גירסא זו שאם קרא כן הקורא יש לו על מה לסמוך ואין לגעור בו. ואכמ"ל:

לרפואת הרה"ג יחיאל בן יוסף גרפי בשכחע"י

בדרכיהם אתהלך...

ריאה למרחוק (ח"א)

בחור ירא שמים מירושלים, סיגל לעצמו מנהג נאה, בכל שנה ביום הולדתו – שחל בחוה"מ סוכות – שיחר לפתחו של רבנו חיים סנואני ומנחה קטנה שלוחה בידו – בקבוק יין, קופסת ופלים ומעט כסף לפדיון נפש.

באחת השנים אירע לבחור מקרה שאינו נעים. בעיצומה של הנסיעה מירושלים ליהוד נשמט בקבוק היין מסלו ונשבר. הבחור הצטער על שנחסר מדורו בקבוק היין, ופניו נפלו. הוא המשיך הלאה בדרכו, ובהגיעו לבית רבנו לא סיפר לאיש מאומה על קורותיו בדרך, רק הגיש לצדיק את קופסת הופלים ושתיק.

רבנו חיים קבלו בסבר פנים יפות, ובברכת "שלוש עליכס" לבבית קרבו והכניסו לביתו. ומאחר שידע ברוח קדשו את אשר קרהו, ניחמו באומרו "חבל להצטער על בקבוק יין שנשבר". למשמע הדברים אורו פניו של הבחור, ולאחר שהיה קצרה בבית רבנו נפרד ממנו לשלום.

הבחור כיון את רגליו לאוטובוס שעשה את דרכו מיהוד לת"א. במהלך הנסיעה שיחזר הלה לעצמו את מאורעות היום, ולפתע קפץ ממקומו כנשך נחש, היות שנזכר ששכח לתת את כסף הפדיון לרבנו. לרגע חכך בדעתו מה לעשות ולמשנהו הכריע לחזור על עקבותיו לבית רבנו.

המשך בעה"ת בל"ג בשבוע הבא

לעילוי נשמת חיים בן יחיאל נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,
דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיאל נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל,
יפה בת יחיאל נהרי ע"ה, תנצב"ה

חכמי תימן

הרב יוסף בן סעדיה נהארי הלוי זצ"ל
 חי לפני כמאה וחמישים שנה.
 היה דיין בבית דין של
 הקהילה התימנית בירושלים.
 תנצב"ה.

תפארת בנים

תלמידי כיתות א'-ד' יצאו לטיול שנתי בצפון כאשר פתחו את הטיול בקבלת ברכה מהזקן מארי יחיא כאביר שליט"א שכבר בצעירותו נתפרסם שאף בעת עבודתו לא פסיק פומיה מגירסיה, המארי יתרגש למראה הילדים ולאמירת התהילים מפהם, ומרוב עוונותיו והבנות מעלת תלמידי התשב"ר אף נישק ידי תלמידי התשב"ר ואף חיבק חלק מהם. לאח"מ נסעו למבוך בעמק, ולאח"מ נסעו לפארק הכס בחיפה

התודה...

הברכה...

לצעועים במעלה ועושים רבה
 לעדה ובפרט לתי"ת, ומידי חודש
 בחדשו מחוקים ידי העושים
 מלאכת ה' ב"ה נאמנה, לשמר
 מסורת אבותינו אשר מפו
 ומפנינים היא יקרה,

האחים האהובים

אשר שתוליים המה גרים. ימלא
 השי"ת כל משאלות לבם לטובה,
 ויאריך ימי שנותיהם בטוב
 ובנעימים, וירונו נחת מכל
 צאצאיהם לדורי דורים, אכ"י

הערות. הארות ותשובות לחידות
 ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
 או במייל:
 e0504150896@gmail.com

לזשיק

יובל בן דוד

ורות בת זכריה

לזשיק

שלום בן יעקב ומירב

טליה בת מנשה